

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
доктору філологічних наук, професору,
професору кафедри теорії та практики
перекладу романських мов
імені Миколи Зерова
Навчально-наукового інституту філології
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
Смушинській Ірині Вікторівні

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата філологічних наук, доцента,
доцента кафедри італійської і французької філології та перекладу
Київського національного лінгвістичного університету
МИРОНОВОЇ Наталі Володимирівни
про дисертацію **СИЗЬКО Марії Федорівни**
«Вплив мов корінного населення Еквадору
на лексичні та синтаксичні особливості іспанської мови
(на матеріалі публіцистичного дискурсу Еквадору)»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія

Актуальність теми дисертаційної роботи зумовлена її соціальною, науковою та методологічною значущістю. Соціальний аспект визначається багатомовним і полікультурним характером сучасного еквадорського суспільства, у якому питання мовної політики, прав корінних народів, культурної спадщини та національної ідентичності посідають важливе місце в публічному дискурсі. У цьому контексті індигенізми набувають не лише номінативної, а й символічної функції, репрезентуючи суспільно значущі концепти й цінності та виступаючи маркерами культурної ідентичності.

Наукова актуальність роботи зумовлена необхідністю комплексного осмислення функціонування індигенного компонента в еквадорському публіцистичному дискурсі на перетині контактної лінгвістики, соціолінгвістики, дискурс-аналізу та корпусної лінгвістики. Попри значний доробок у сфері дослідження мовних контактів, проблематика взаємозв'язку частотності індигенізмів, їхніх прагматичних характеристик, індексикальних функцій і ролі в конструюванні мовних ідеологій у сучасному еквадорському медіадискурсі залишається недостатньо розробленою, що й визначає наукову новизну запропонованого дослідження.

Методологічна актуальність полягає у використанні сучасного корпусного підходу, який поєднує кількісні та якісні методи аналізу мовного матеріалу.

Застосування процедур частотного аналізу, конкордансного опрацювання, жанрової диференціації матеріалу та ручного кодування прагматичних і синтаксичних характеристик забезпечує об'єктивність, відтворюваність і верифікованість отриманих результатів, а також дає змогу створити цілісну модель дослідження контактних зумовлених мовних явищ у публіцистичному дискурсі.

Наукова новизна результатів дисертації (теоретичних та/або експериментальних) визначається комплексним підходом до дослідження індигенного компонента сучасного еквадорського публіцистичного дискурсу. До найважливіших здобутків роботи належать створення спеціалізованого корпусу публіцистичних текстів еквадорських медіа (2019–2024 рр.), розроблення інтегрованої корпусно-дискурсивної моделі аналізу індигенізмів, здійснення типології синтаксичних моделей інтеграції індигенних елементів в іспаномовний журналістський текст, обґрунтування особливостей контактної динаміки на синтаксичному рівні, а також запропонована авторкою модель інтерпретації переходу індигенізмів від лексичних одиниць до носіїв соціальних та ідеологічних значень. Важливим результатом дослідження є також уточнення ролі медіадискурсу як середовища функціонування, нормалізації та легітимації контактних зумовлених мовних явищ.

Теоретичне і практичне значення результатів дисертації. Результати студії Марії Сизько є суттєвим внеском у розвиток вітчизняної філологічної науки. **Теоретичне значення** дисертації полягає в поглибленні сучасних уявлень про закономірності мовних контактів, функціонування індигенного компонента в публіцистичному дискурсі та механізми його інтеграції в сучасну іспанську мову Еквадору. Результати дослідження розширюють теоретичні положення контактної лінгвістики, соціолінгвістики варіативності, дискурс-аналізу й корпусної лінгвістики, уточнюючи особливості функціонування індигенізмів як засобів репрезентації соціально значущих смислів і мовних ідеологій. Запропонована авторкою інтегрована модель аналізу контактних явищ сприяє розвитку методології комплексного дослідження багатомовного медіадискурсу та може бути використана для вивчення аналогічних процесів в інших мовних спільнотах. **Практичні** рекомендації та перспективи подальших наукових пошуків, окреслені дисертанткою, також видаються обґрунтованими. Отримані результати можуть бути використані у науковій, освітній та прикладній діяльності: під час викладання навчальних дисциплін із соціолінгвістики, контактної лінгвістики, медіалінгвістики, дискурс-аналізу та корпусної лінгвістики, а також у підготовці кваліфікаційних і наукових робіт. Сформований авторкою корпус публіцистичних текстів еквадорських медіа та систематизований опис індигенізмів становлять цінну емпіричну базу для подальших досліджень мовних контактів, іспаномовної варіативності та медіадискурсу. Практичну цінність мають також результати, які можуть бути використані в лексикографічній практиці, редакційній діяльності засобів масової інформації, а також у дослідженнях мовної політики, міжкультурної комунікації й репрезентації автохтонних спільнот у публічному просторі.

Наукова обґрунтованість результатів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки та узагальнення, представлені в дисертації Марії Сизько, є достатньо обґрунтованими, логічно вмотивованими та переконливо аргументованими. Їх достовірність забезпечується насамперед чітко сформульованою концепцією дослідження, відповідністю обраних методів поставленій меті і завданням, а також репрезентативністю фактичного матеріалу.

Теоретичну основу роботи становлять праці українських і зарубіжних учених із контактної лінгвістики, соціолінгвістики варіативності, дискурс-аналізу та корпусної лінгвістики, що дозволило авторці сформулювати належне **теоретико-методологічне** підґрунтя для аналізу, яке характеризується комплексністю та міждисциплінарністю. Важливо, що дисертантка не обмежується механічним узагальненням існуючих концепцій Бацевіча, Дарчук, Ліпські, Лопе Бланча, Морено Фернандеса, Ріварола та ін., а прагне їх критичного осмислення та адаптації до знань власного дослідження. Авторка вдало синтезує теоретичні засади сучасної лінгвістики, що забезпечило комплексне висвітлення особливостей функціонування індігенізмів у сучасному екваторському медіадискурсі. Використання сучасних корпусних методів у поєднанні з дискурсивно-прагматичним аналізом забезпечує наукову обґрунтованість дослідження, комплексність інтерпретації мовного матеріалу та достовірність сформульованих висновків.

Безперечною перевагою роботи є застосування **комплексної методології**. Марія Сизько поєднує загальнонаукові, корпусно-кількісні, дискурсивно-аналітичні та контактну-лінгвістичні методи (с. 22–24). Такий підхід забезпечив системне опрацювання емпіричного матеріалу, достовірність отриманих результатів і можливість їх комплексної інтерпретації. Методологічний інструментарій використано коректно та відповідно до поставлених завдань. На різних етапах дослідження авторка послідовно застосовує методи аналізу, синтезу, узагальнення та наукової інтерпретації, корпусні процедури частотного й контекстуального аналізу, а також інструментарій дискурс-аналізу для з'ясування прагматичних та ідеологічних функцій індігенізмів у публіцистичному дискурсі. Окрему увагу приділено аналізу синтаксичних моделей інтеграції індігенного компонента в сучасний іспаномовний журналістський текст. Особливо продуктивним видається поєднання кількісних і якісних методів дослідження, що дало змогу дисертантці розробити цілісну модель аналізу, яка пов'язує частотні характеристики індігенізмів з особливостями їх функціонування, прагматичним потенціалом, механізмами репрезентації соціальних значень і способами синтаксичної інтеграції.

Положення, винесені на захист, є логічно послідовними, взаємопов'язаними та повною мірою відображають основні результати проведеного дослідження. Вони характеризуються належним рівнем наукової аргументованості, відповідають поставленій меті й завданням дисертації та засвідчують комплексний підхід авторки до аналізу індігенного компонента сучасного іспаномовного публіцистичного дискурсу Еквадору. Особливу цінність становлять положення, що стосуються обґрунтування системного характеру

функціонування індигенізмів у медіадискурсі, типологізації моделей їх синтаксичної інтеграції, визначення прагматичних та ідеологічних функцій цих мовних одиниць, а також запропонованої інтегрованої корпусно-дискурсивної моделі дослідження контактних явищ. Сформульовані положення є достатньо переконливими, мають теоретичне й практичне значення та відображають особистий внесок здобувачки у розроблення окресленої наукової проблеми.

Достовірність результатів також зумовлена значним обсягом опрацьованого **матеріалу**. Авторка сформувала нею корпус іспаномовного публіцистичного дискурсу Еквадору за 2019–2024 роки, який налічує 1616 текстів загальним обсягом 822 425 слововживань. До корпусу включено матеріали провідних загальнонаціональних і регіональних еквадорських медіа, що забезпечує його репрезентативність, регіональну збалансованість і жанрово-тематичну різноманітність. Аналіз охоплює тексти різних жанрів і тематичних сфер, що дозволило простежити особливості функціонування індигенізмів у різних комунікативних умовах. Об'єктом аналізу стали індигенізми, їхні контекстуальні реалізації та синтаксичні моделі інтеграції в іспаномовний журналістський текст, що забезпечило комплексне дослідження лексичних, прагматичних і синтаксичних проявів мовного контакту.

Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Рівень виконання поставленого наукового завдання свідчить про високий рівень дослідницької підготовки здобувачки та її вміння самостійно розв'язувати складні наукові проблеми. Авторка продемонструвала ґрунтовне володіння сучасною методологією лінгвістичних досліджень, обґрунтовано застосовувала комплекс взаємодоповнювальних методів, адекватних меті, завданням та предмету дослідження. Це забезпечило наукову достовірність, аргументованість і переконливість основних положень та висновків дисертації.

Апробація результатів дисертації. Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових публікаціях. Апробацію основних результатів наукової роботи Марії Сизько здійснено на 17-ій Міжнародній науковій конференції «Мова як світ світів. Граматика і поетика текстових структур» (9–10 листопада 2023 р.); IX Всеукраїнських наукових читаннях за участю молодих учених «Філологія ХХІ століття: нові дослідження і перспективи» (10–11 квітня 2025 р.); Всеукраїнській науковій конференції «Сучасна філологія: лінгвістика, літературознавство, перекладознавство, фольклор» (13–14 листопада 2025 р.).

Проблематику, теоретичні і практичні результати дослідження викладено у чотирьох одноосібних статтях у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України категорії «В» зі спеціальності 035 Філологія, а також у трьох тезах наукових доповідей.

Структура та зміст дисертації, її самостійність, завершеність, відповідність вимогам щодо оформлення й обсягу. Архітектоніка дисертації відповідає поставленим меті та завданням дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів із висновками до кожного із них, загальних висновків, списку літератури та списку ілюстративного матеріалу, додатків.

Вхідні положення (завдання, об'єкт, предмет теоретико-методологічна основа дослідження, наукова новизна, теоретичне і практичне значення роботи тощо) визначенні у **вступі** та відповідають меті дисертації, є виваженими і логічно взаємопов'язаними.

У **першому розділі** «Мовний контакт та публіцистичний дискурс у сучасному лінгвістичному вимірі» здобувачка послідовно розглядає мовний контакт у постколоніальному та багатомовному контексті Еквадору, аналізує сучасний стан дослідження індигенізмів у латиноамериканській іспаністиці, а також визначає концептуальні засади контактної лінгвістики, соціолінгвістики варіативності та дискурсивного аналізу, які стали теоретико-методологічною основою виконаної роботи. Значну увагу приділено характеристиці еквадорського варіанта іспанської мови в умовах тривалого контакту з мовами корінного населення, окреслено особливості публіцистичного дискурсу як інституційного комунікативного простору та обґрунтовано доцільність застосування критичного дискурс-аналізу й корпусних методів для дослідження функціонування індигенізмів у сучасних медіатекстах.

Другий розділ «Корпус публіцистичного дискурсу та аналітична модель його дослідження» присвячено характеристиці емпіричної бази та методології дослідження. У ньому представлено сформований авторкою корпус публіцистичних текстів еквадорських медіа за 2019–2024 роки, обґрунтовано принципи його формування, репрезентативність і жанрово-тематичну збалансованість. Детально описано критерії добору, ідентифікації та верифікації індигенізмів, окреслено процедури корпусного опрацювання матеріалу, застосування частотного аналізу, конкордансів (KWIC), статистичного опису та дискурсивної інтерпретації мовних фактів. Важливим результатом цього розділу є розроблення інтегрованої аналітичної моделі дослідження індигенного компонента, яка поєднує кількісний аналіз мовного матеріалу з його прагматичною та дискурсивною інтерпретацією.

У **третьому розділі** «Лексичні та синтаксичні прояви мовного контакту в публіцистичному дискурсі Еквадору» представлено результати комплексного емпіричного аналізу індигенного компонента сучасного еквадорського медіадискурсу. Авторка встановлює частотні та тематичні закономірності функціонування індигенізмів, характеризує їхні семантичні різновиди, визначає ступінь інтегрованості в сучасний іспаномовний журналістський текст і з'ясовує їхній прагматичний потенціал. Особливу увагу приділено аналізу дискурсивних функцій індигенізмів, їхній ролі у репрезентації мовних ідеологій, конструюванні культурної ідентичності та орієнтації на різномірну аудиторію. Вагомим науковим здобутком розділу є виокремлення та типологізація синтаксичних моделей інтеграції індигенного матеріалу, а також обґрунтування інкорпоративного характеру мовного контакту на синтаксичному рівні, що свідчить про інтеграцію індигенних елементів в іспаномовну граматичну систему без системного перенесення структурних принципів мов корінного населення.

Висновки, які складаються з восьми пунктів, чіткі та структуровані:

1. *«Уточнено теоретичне розуміння індигенізмів у сучасному іспаномовному дискурсі Еквадору»* (с. 206). 2. *«Розроблено корпусно-*

методологічну процедуру дослідження індигенізмів у медіадискурсі» (с. 206). 3. «Встановлено частотні та тематичні закономірності функціонування індигенізмів у публіцистичному дискурсі Еквадору» (с. 206). 4. «Виявлено різний ступінь інтегрованості індигенізмів у журналістський текст» (с. 207). 5. «Виокремлено типові синтаксичні моделі інтеграції індигенного матеріалу в іспаномовний журналістський текст» (с. 207). 6. «Доведено інкорпоративний характер мовного контакту на синтаксичному рівні» (с. 207). 7. «Встановлено дискурсивно-ідеологічні функції індигенізмів у сучасному медіапросторі Еквадору» (с. 207). 8. «Запропоновано аналітичну модель континууму “лексема → конотація → соціальний індекс”» (с. 207), а отже, логічно завершують дослідження, повною мірою відповідають поставленим у вступі завданням (с. 19–20) і репрезентують результати їх розв'язання, конкретизують основні положення та наукові здобутки дисертації.

Список використаних джерел містить 220 позицій, серед яких переважають англomовні праці зарубіжних науковців. Така орієнтація на іноземний дослідницький досвід є обґрунтованою, адже, за спостереженням дисертантки, питання взаємозв'язку частотності індигенізмів, їхнього прагматичного потенціалу та індексикальних функцій в еквадорському публіцистичному дискурсі в українському науковому просторі досі не отримало належного висвітлення й значно поступається за ступенем розробленості відповідним зарубіжним студіям (с. 18). Водночас масштабне опрацювання релевантної іншомовної літератури та достатнє залучення теоретичних напрацювань вітчизняної філології переконливо засвідчують широку наукову ерудицію авторки, її обізнаність із сучасним станом розроблення проблеми та прагнення поєднати світові й українські наукові здобутки в єдиному концептуальному полі.

Додатки складаються з чотирьох частин. Додатки А – В) представляють матеріали, які конкретизують емпіричну базу дослідження. Зокрема, подано систематизований інвентар індигенізмів (с. 323–331), топонімів (с. 331–347), етніонімів, демонімів і назв мов (с. 347–349), зафіксованих у публіцистичному корпусі 2019–2024 років. Кожну мовну одиницю охарактеризовано за низкою параметрів, зокрема визначено її мову-джерело, етимологію та частотність уживання, що істотно підвищує наукову цінність і репрезентативність емпіричного матеріалу. Додаток Г (с. 349–350) містить список опублікованих за темою дисертації праць, у яких відображено основні результати наукової розвідки, а також подано відомості про їх апробацію.

Зміст анотацій українською та англійською мовами ідентичний та висвітлює основні положення роботи.

Дотримання академічної доброчесності в дисертації та наукових публікаціях. Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Аналіз тексту дисертації і публікацій Марії Слизько свідчить про дотримання авторкою вимог академічної доброчесності. Усі положення наукової студії сформульовано коректно; ідеї, винесені на захист, самостійні, обґрунтовані й оригінальні, апелювання до інших джерел інформації відбувається із дотриманням етики наукових покликань. Фальсифікацій і фабрикацій у

дисертації не виявлено. У роботі дотримано вимог чинного законодавства щодо авторського права й принципів академічної доброчесності.

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертації.

Водночас творчий характер і значний обсяг пошукової роботи Марії Сизько зумовлюють низку дискусійних положень і побажань, які не знижують загальної наукової цінності дослідження, проте можуть слугувати підґрунтям для подальшого розвитку окресленої проблематики.

1. Певну дискусію викликає співвідношення назви і реального змісту роботи. Назва акцентує увагу саме на впливі мов корінного населення на лексичні та синтаксичні особливості іспанської мови, однак значна частина дисертації присвячена: дискурсивним функціям індигенізмів; мовним ідеологіям; соціальній індексації; прагматичі; аудиторному дизайну; медіакомунікації. Тобто фактично предмет дослідження виходить за межі власне контактної лінгвістики і переходить у площину дискурс-аналізу та медіалінгвістики. План дисертації загалом відповідає її назві, меті та поставленим завданням і характеризується логічною послідовністю викладу матеріалу. Водночас окремі підрозділи третього розділу (зокрема ті, що присвячені прагматичним, ідеологічним і дискурсивним аспектам функціонування індигенізмів) дещо виходять за межі проблематики, окресленої назвою роботи, яка акцентує увагу насамперед на лексичних і синтаксичних особливостях мовного впливу. На наш погляд, це не знижує наукової цінності дослідження, однак дещо розширює його предмет порівняно із заявленою темою.

2. Потребує чіткішого обґрунтування поняття «індигенізм». У дисертації індигенізми виступають центральним об'єктом дослідження, однак доцільно було б чіткіше окреслити критерії їх відмежування від регіоналізмів, історичних запозичень, екзотизмів та етнокультурно маркованої лексики. Це дозволило б уникнути неоднозначності під час формування корпусу та інтерпретації результатів.

3. Вибір часових меж корпусу (2019–2024 рр.) потребує додаткового обґрунтування. Авторка переконливо аргументує репрезентативність корпусу, однак не цілком очевидно, наскільки саме цей період відображає довготривалі тенденції розвитку еквадорського медіадискурсу. Доцільно було б пояснити, чи пов'язаний вибір хронологічних меж із певними соціально-політичними подіями або змінами мовної політики.

4. Дискусійним видається положення щодо універсальності запропонованого авторкою концептуального континууму «лексема → соціальний індекс» та інтегрованої моделі аналізу індигенізмів. Безперечно, ці теоретичні розробки є одним із найвагоміших результатів дисертації й мають значний евристичний потенціал. Водночас їх застосовність до інших багатомовних медіапросторів потребує додаткової теоретичної аргументації та порівняльної верифікації на матеріалі інших національних варіантів іспанської мови Латинської Америки. Це дозволило б повніше обґрунтувати універсальність запропонованої моделі.

5. Твердження про інкорпоративний характер синтаксичної інтеграції індигенного матеріалу є аргументованим, однак потребує додаткової типологічної

перспективи. Було б доречно зіставити отримані результати з аналогічними процесами в інших регіональних варіантах іспанської мови (Перу, Болівії, Парагваї), де вплив автохтонних мов також є суттєвим.

6. Положення, винесені на захист, загалом є логічними, концептуально взаємопов'язаними та відповідають меті й завданням дослідження. Водночас окремі з них сформульовано надто узагальнено й перевантажено спеціалізованою термінологією (*«контактна динаміка», «індексація соціальних значень», «медіадискурсивна нормалізація», «інкорпоративний характер контактної динаміки»* тощо), що дещо ускладнює їх сприйняття та однозначне трактування, а отже, потребує додаткової концептуалізації. Крім того, не всі положення однаковою мірою відображають завершені наукові результати: частина з них має характер теоретичних узагальнень або авторської інтерпретації отриманих даних (наприклад, щодо мовних ідеологій чи індексації соціальних значень), тоді як інші відображають безпосередньо встановлені емпіричні факти. На нашу думку, доцільно було б чіткіше розмежувати емпірично встановлені результати, їх теоретичне осмислення та дати більш чіткі дефініції окремим ключовим поняттям.

Зауваження редакційного характеру.

1. Певні зауваження викликає оформлення списку ілюстративного матеріалу. Зокрема, його позиції не пронумеровано, а бібліографічний опис джерел не є уніфікованим: частину ресурсів подано у вигляді назв із гіперпосиланнями, тоді як в інших випадках наведено лише URL-адреси без зазначення назв джерел. Крім того, окремі посилання на момент ознайомлення з дисертацією виявилися недоступними. Доцільним також було б зазначати дату звернення (дату доступу) до кожного електронного ресурсу відповідно до вимог бібліографічного оформлення.

2. У змісті дисертації не зазначено анотації українською та англійською мовами, а також не відображено Додаток Г, який міститься в роботі. Такі технічні неточності доцільно усунути для забезпечення повної відповідності змісту фактичній структурі дисертації.

Висловленні міркування щодо наукової розвідки Марії Сизько мають дискусійний і рекомендаційний характер, а тому не ставлять під сумнів здобуті наукові результати і не знижують загальної високої оцінки дисертаційної роботи.

Загальний висновок про рівень набуття здобувачем теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей. Текст дисертації та рівень її апробації засвідчують, що здобувачка наукового ступеня доктора філософії Сизько Марія Федорівна – є сформованою науковицею, яка володіє високим рівнем загальногуманітарної та філологічної підготовки. Дослідниця демонструє розвинені аналітичні вміння, дослідницькі навички й професійні компетентності, необхідні для створення наукових текстів, ведення аргументованої наукової полеміки, а також здатність інтегрувати теоретичні здобутки попередників і власні наукові ідеї в сучасний філологічний контекст. Це є об'єктивним підтвердженням її наукової ерудиції, високого рівня набутих знань, умінь, навичок і компетентностей.

Загальна оцінка дисертації і наукових публікації щодо їхнього наукового рівня з урахуванням дотримання академічної доброчесності та щодо відповідності вимогам. Дисертація Сизько Марії Федорівни «Вплив мов корінного населення Еквадору на лексичні та синтаксичні особливості іспанської мови (на матеріалі публіцистичного дискурсу Еквадору)» є завершеним, самостійним науковим дослідженням, виконаним на належному теоретичному та методологічному рівні, яке відповідає вимогам, передбаченим пунктами 6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341, від 19 травня 2023 року № 502, від 03 травня 2024 № 507), та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України від 31 травня 2019 року № 759), а її авторка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія.

Офіційний опонент –
кандидат філологічних наук,
доцент, доцент кафедри
італійської і французької
філології та перекладу
Київського національного
лінгвістичного університету

Власноручний підпис
Наталя МИРОНОВА

Завіряючий ст. інспектор ВК
[Handwritten signature]